

SZÖVEG –
LACKFI JÁNOS

SOROZAT –
ÜZENETE ÉRKEZETT

MIÉRT?

◆ Angyal zuhan a mélybe, odalenn összetöri magát a sziklákon. Miért? Miért nem jó odafönn, ragyogásban, békességben, tisztaságban? Miért kell mindig megszegni a szót, a szerződést, a szövetséget? Miért okozunk fájdalmat kényszeresen azoknak, akiknek józan fejjel mérlegelve csak csupa jót szeretnénk? Unalomból? Belefáradunk a tökéletességbe, muszáj földhöz teremteni a kínai vázát? Nyughatatlanságból? Valamit mindig kell csinálni, nehogy bepunnyadjunk? Idegességből, fáradtságból? Egyszerűen rossz passzban vagyunk ahhoz, hogy helyesen cselekedjünk? Kalandvágyból? Tudjuk, mi a legfőbb jó, mégis rettegünk, hogy más, kisebb, izgibb jókat közben kihagyunk? Léhaságból? Hiszen úgyse tudja meg soha senki, miért is ne férne még bele ennyi? Lehet, hogy a rossz lélektana elemezhetetlen? Vagy éppen vég nélkül elemezhető? *„Nem rossz az!”,* mondja Findley, aki Burns klasszikus dalának dévaj parasztszereplője. Netán csak úgy belecusszanunk a rosszba, amely látszatra akár jönnek is tűnhet? Mert olyan nehéz hatalommal szembeszegülni? *„Az edzőm volt, hogy mondhattam volna neki nemet?”* Vagy mert olyan nehéz a hatalom csábításának ellenállni? *„Az edzőm volt, és azok után, ami köztünk történt, én lettem a kedvenc...”* Vagy mert olyan nehéz a hatalommal nem visszaélni? *„Az edzője voltam, megtehettem, és ő is akarta... Vagy nem akarta, de én akartam, és az edzője voltam, nahát...”* A szegénység visz bűnbe vagy a gazdagság? *„Kifizetem, és elfelejtjük az egészet!”* *„Egyszerűen más út nem volt, éhen haltam volna!”*

A szlovák költő verse felkerült egy internetes oldalra, ahol az egyik kommentelő alaposan felkapta a vizet. *„Hát ez marha jó vers, te ribanc, miféle anya vagy? Lapáttal ütnélek, míg mozogsz, a kert végében ásnám el az ilyet!”* Megmosolyogtató a naivitás, amellyel a versből szóló hang és a cím fölött olvasható név közé egyenlőségjel tétetik. Nagykorú DA polgártárs azt nyilatkozta, hogy az emberélet útjának felén egy nagy, sötétlő erdőbe jutott. AE budapesti lakos szeretné, ha szeretnék. JA magyar állampolgár költőnek vallotta magát, mit érdekelné őt a költészet maga! Azért a költészet mint közlés, nem tart ilyen szoros rokonságot a politikai nyilatkozattal.

A másik érdekesség, hogy a helyeslés, amelyet az egyszerű olvasó kihallani vél a szövegből, sehol sem érhető tetten. A költő ábrázol, nem magyaráz, hideg, fürkésző figyelemmel, remegő tudományossággal veszi szemügyre a tény. Egy angyal hamarosan aláhull, összetöri magát. Ez a bűn gravitációja. Vagy a hiba természete. Így jár az ember, aki hajszáhidakon közlekedik ég és föld között. Meghoz egy döntést, és zuhan. A bukás előtti utolsó, torokszorító pillanatban látjuk, amikor már minden megtörtént, pedig semmi sem történt még.

IKERTÜKÖR

Egy-egy mai vers,
a szerző külföldi, hol nő, hol férfi.
Akik rápillantanak, költők maguk is,
egy férfi és egy nő.
Ugyanaz a szöveg kétféle
arcát mutatja kétféle...

Elena Hidvéghy-Yung Hűtlen nő

Minden itt van, egy karnyújtásnyira:

**boldogan pancsolnak szép, tiszta gyerekeim,
férjem, mint mindig estefelé, locsolja a kertet –
rám mosolyognak,
s egyikük sem sejtí, hogy éppen most
írom neked a levelet:**

**Megadom magam – péntek délután háromkor
a tiéd leszek, kölcsönlakásban
és kölcsönlélekkel.**

»»» Németh Zoltán fordítása

Kép – Profimedia – Red Dot

SZÖVEG –
SZABÓ T. ANNA

KALAND

Lehet-e bűn, ami jó? Igen, sőt. Amióta az első emberpár megízlelte a csábítóan ízletes tiltott gyümölcsöt, aztán szegényében eltakarta ártatlan meztelenségét, tudjuk, hogy a bűntudat fáj, nem a bűn maga. Az emberi értelem azóta megkülönbözteti a jót és a rosszat, és rögtönítélő bíróságként a tett után helyben kivégzi a kétes élményt, hogy csak a gyász maradjon a helyén, a bűnös ember gyásza. Nekem, romantikus naivságomban, hosszú évekbe telt megérteni, hogy mi vezet a legtöbb embert, amikor tiltott gyönyörököt, bűnös élvezeteket keres: nem a mohóság testi sóvárgása vagy a lelki boldogság igénye, hanem egész egyszerűen a hiúságot legyezgető, adrenalinfröccsel kecsgetető, gyermeki kalandvágy. A szerelem mint az unalom ellenszere: a sürgető bizsergés, hogy történjen már valami, hogy legyen valami kiszámíthatatlan és félelmetes is a kimérten szabályos mindennapokban. Akinek nem elég a házastársak veszekedésekkel-kibékülésekkel felpelzsdített, vadsággal és konfliktusokkal fűszerezett, de még így is keretek közé kényszerülő, fájdalmas felelősséggel súlyosított sorsa, azok könnyű kalandokra, extrém és extra izgalmakra vágyanak.

Na és persze, roppant ritkán, de jöhet az igazi szerelem is. A nagy, mitológiai, életeket eldöntő érzelem, ami elől nincs menekülés, amitől szélfúttá pernyévé válik minden korábbi tűz. Amikor jó és rossz között nincsen többé határ. Jöhet perc, amikor az ember nem ura magának, amikor az élete múlik a döntésen, mégsem ő dönt igazából, nem külön az esze, a szíve, a lelke, hanem az egész lény, vagy még inkább a lényét irányító elemi vonzás. Ez nem a kígyó ravasz és civilizált csábítása, ez egy még sokkal ősibb és durvább erő, ami nem semmibe veszi, hanem magába olvasztja az embert. Ennek már semmi köze a kalandhoz: ez kataklizma. Vagy katarzis.

Vajon erről van-e szó ebben a kulturált, visszafogottan pontos versszövegben? Ebben a csendes, napsütötte kisvárosi idillben, ahol mindenki mosolyog, és mégis valami háttorzongató jelenlét érződik, ahol a frissen öntözött kert hűvös növényzagába vad és forró, állati pára keveredik, pusztán azáltal, hogy elhangzik a „megadom magam” és a „tied leszek” reszelős suttogása? Miféle mennyország várhat a kényelmes paradicsomkerten túl egy idegen kölcsönlakásban? Miért akar valaki kilépni nemcsak az életéből és a testéből, de a lelkéből is? Éppen azért erős vers ez, mert megőrzi a titkát. Felvillant valamit, ami lehet csak pusztán „kölcsönlelkes” kaland, de lehet egy családi katasztrófának is a kezdete – a szöveg mégsem bocsátkozik elemzésekbe vagy jóslásokba. Az érzelmek hosszas ecsetelése, a körülményekre való hivatkozás és a hasonló magyarázkodások untatnák az olvasót. Az izgalom éppen a titokban rejlik – frusztrált kíváncsiságunkban be akarunk lesni abba a kölcsönlakásba, és ezzel magunk is ugyanabba az adrenalincsapdába szédülünk, mint a vers beszélője. A bűnbeesés megtörtént. ◆

